

'Tarih kötüdür...'

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Kendisini, 'gözlerini görseydiniz korkardınız' diye tanımlayan şairin dediği gibi gene gecenin ortasında 'isminiz çağrılmış gibi' aniden uyanıyorsunuz. Vakit hep aynı. Sabahın dördü. Yapacak bir şey yok. Kalkıp masanın

başına geçiyor ve en fazlasından üç saat önce orada bıraktığınız dünyaya dönüyorsunuz. Kitaplar, gazeteler, kuramlar ve şiir: Borsa 'tavan yaptı'... enflasyon düşüyor... Öcalan bekleyecek... Pinochet, Şili'ye iade ediliyor, yargılanmayacak... Solcu Ricardo Lagos Şili'de başkan seçildi...

Pencereye abanmış anlamsız gece dışarıda gerinirken siyasetin, iktisatın ve tarihin bir insan bilincinde, onu meydana getiren hayatın içinde somutlaşmadıkça hiçbir anlamı olmadığını düşünüyorsunuz. Şairler en çok bunun için önemli diye geçiriyorsunuz aklınızdan. Örneğin, daha kırk yıl önce, 'enflasyon parasıyla otuz lira' diyordu, sakalını maviye boyayan, sonuna kadar hülyalı kalan o şair. O hiç değilse 'altı ölçü çift ölçü ve

altın karşılıksız/para basma yetkisini...' 'sana' bağlamıştı. Ya ötesi?... Pencereye bakıyorsunuz. 'Pencere' demiyor muydu, her zaman genç kalan bir başkası, 'en iyisi pencere.' Düşünüyorsunuz, işkenceyi, karanlık hücreyi, gün yüzü görmeyen onbinlerce insanı. Ve sonra gizli bir suçunuzu anımsamış gibi utanıyorsunuz, Pinochet'nin yargılanmayacağı haberi yeniden gözünüze çarpınca bu, tarihin insanı bir kere daha mahkûm etmesidir diye hayıflanıyorsunuz.

Oysa, Pinochet gençliğinizde yitirdiğiniz bir hayal, yargılanması içiniz sıra gezdirdiğiniz umuttur. Kuşağınızın çektiği acılardır, o kirli isim. Kaba gücün özgür iradeyi kanla boğmasıdır. Pinochet, kuşatma altındaki sarayda elinde silahıyla ölümü bekleyen Allende'nin, kızına, 'Git! Yoksa önce seni vurur sonra da intihar ederim' diye haykıran onurunun insanlara öğretilmedikleridir. Sonra, Lagos, Allende'nin yakın çalışma arkadaşı Cumhurbaşkanı seçildi diyorsunuz kendi kendinize. Bu, diyorsunuz, tarihin, onu yapan insana iade edilmesidir. Otuz yıl direndiğinizde dünya önünüzden geçiyor işte. Ama ne kadar farklı olarak. Marksist Allende'den demokrat solcu Lagos'a geliniyor. 'Tarih kötüdür' diyordu bir başka şair; haklıydı. Çünkü,

tarih devrimci değildi. Çünkü insanlık devrimi sevmiyordu. Her devrimi sonunda kendi üstüne kapatıp boğmuştu. Ama tarih yaşanıyor işte. Tarih, Allende'ye 'eyi gitti eyi' diyen siyasetçinin otuz yıl sonra Cumhurbaşkanı olmasıydı. Otuz yıl önce Allende'ye benzetilen siyasetçinin, milliyetçilerle başbakanlığa gelmesiydi.

Otuz yıl öncesi ve şimdi. Bu, belki dışarıda ağarmaya başlayan gündür. Ama 'serçelerle' değil karla başlıyor sabah. Birdenbire oraya dönüyorsunuz. Cebinizde beş kuruş yok. Herkesin intihar etmeye gittiği karanlık Avrupa kentindesiniz. Müzeye para vermeden girmenin bir yolunu bulmuşsunuz. Her gün iki kez gidiyor ve 'Karda Avdan Dönenler' tablosuna bakıyorsunuz. Dışarıda bir yaz var ama gene de ona bakıyorsunuz ve her defasında ona bakarak yazılmış şiirin ilk mısraını hatırlıyorsunuz: "Gökyüzü ayaklarımın ucundan başlıyor..."

Artık gökyüzünün ayaklarınızın ucundan başlamadığını anlıyor ve soruyorsunuz: Bir ömürde doğrulanmamışsa, tersine bir ömür onları doğrulamak için geçirilmişse, nedir anlamı tarihin, iktisatın ve siyasetin?